

RF – Rogalandsforskning. <http://www.rf.no>

Innstilling fra arbeidsgruppe

**Helse, miljø og sikkerhet i fiskeflåten og
havbrukssektoren**

Rapport RF – 2002/153

Prosjektnummer: 7201899
Prosjektets tittel: HMS i fiskeflåten og havbrukssektoren
Kvalitetssikrer: Preben Lindøe

Oppdragsgiver(e): Norges forskningsråd
Forskningsprogram:

ISBN: 82-490-0191-5
Gradering: Åpen

Forord

Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond kanaliserer en del av midlene gjennom Norges Forskningsråd. I fondets handlingsplan for 2002 er det avsatt midler til et program for helse, miljø og sikkerhet i fiskeflåten/havbrukssektoren, med totalt 8,5 mill kroner for 2002-2004. Programmet skal omfatte utvikling av ulykkesstatistikk, klarlegging av årsaksforhold til ulykker, vurdering av tiltak, utvikling av arbeids- og redningsutstyr, forebyggende helse- og sikkerhetsarbeid og simulatorbaserte treningskonsepter.

På initiativ fra Norges forskningsråd er det etablert en arbeidsgruppe for å utarbeide forslag til forskningsprogram. Arbeidsgruppa består av representanter for Fiskeri og Havbruksnæringens Landsforeningen, Norges Fiskarlag, Sjøfartsdirektoratet, Direktoratet for Arbeidstilsynet, Norsk Sjømannsforbund, Fellesforbundet, SINTEF Fiskeri og Havbruk, SINTEF Unimed og Sikkerhetsopplæringa for fiskere. Representanten for Norges fiskarlag er formann i gruppa mens RF-Rogalandsforskning har hatt sekretærfunksjon.

Deltakere i arbeidsgruppa er:

Kurt Karlsen (formann)	Norges fiskarlag
Bente Sørum	Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening
Dag Høgberg	Sjøfartsdirektoratet
Knut Elkjær	Direktoratet for arbeidstilsynet
Randi Eidsmo Reinertsen	SINTEF Unimed
Halvard Aasjord	SINTEF Fiskeri og havbruk
Arne Ringstad	Norsk Sjømannsforbund
Jonny Hansen	Norsk Sjømannsforbund (varamann)
Rolf Jørn Karlsen	Fellesforbundet
Tommy Sæther	Fellesforbundet (varamann)
Per-Kristian Langaune	Sikkerhetsopplæringa for fiskere, Troms maritime skole
Terje Lie (sekretær)	RF-Rogalandsforskning

Den programplanen som nå foreligger er utarbeidet av arbeidsgruppa.

Resymé

Innstillingen til forskningsprogram for HMS i fiskeri og havbrukssektoren beskriver bakgrunn for programmet, perspektiver og utfordringer for forskning på området. Både i fiskeri og havbruksnæringen er det behov for forskning på helse, miljø og sikkerhet, både når det gjelder kunnskapsgrunnlag og tiltak.

I innstillingen foreslåes at programmet prioriterer forskning bl a innen sikkerhetskultur og holdninger til sikkerhet, samordning og utvikling av en bedre ulykkesstatistikk og strategier og virkemidler som stimulerer til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid.

Arbeidsgruppen ønsker å stimulere til økt interesse for forskning på området gjennom å invitere utvalgte miljøer til å levere prosjektskisser.

Stavanger / Bergen, 03.06.2002

Terje Lie
Prosjektleder

Innhold

BAKGRUNN.....	7
PERSPEKTIVER OG UTFORDRINGER.....	8
PROGRAMMETS MÅL	11
Overordnede mål	11
Delmål.....	11
PRIORITERTE FORSKNINGSTEMAER	12
PROGRAMMETS ORGANISERING OG VIRKEMIDLER.....	13
Rekruttering, kompetanse og fagutvikling	13
Formidling	13
Koordinering med andre programmer	14
Virkemidler og arbeidsform	14
Søknadsbehandling	14
Tidsplan og finansiering	15

Sammendrag

Fiskeri og havbruk er av stor betydning for verdiskapingen i landet i dag og vil være det i framtiden. En god status for helse, miljø og sikkerhet er en forutsetning for tilfredsstillende rekruttering til disse viktige næringene. For å opprettholde og styrke sysselsettingen i næringene, er det av stor betydning å sikre et arbeidsmiljø som minsker behovet for førtidspensjonering, får ned sykefraværet og ikke minst reduserer omfanget av skader og ulykker.

Programmet helse, miljø og sikkerhet for fiskeflåten og havbruk er etablert for perioden 2002 – 2004. Det er tidligere gjennomført en del forskning knyttet til fiskere og fiskeflåten, bl a er det gjennomført en omfattende helseundersøkelse blant fiskere. Sikkerhetsspørsmål, skader og ulykker er viet oppmerksomhet. I de seneste årene er det imidlertid avsatt lite midler til forskning. Fiskeri- og Havbruksnæringens forskningsfond har nå gjort det mulig å satse sterkere på arbeidsmiljøforskning i næringene.

Selv om det over tid er oppnådd forbedringer når det gjelder sikkerhet, er det fremdeles høy risiko for ulykker i fiskeri og havbruk sammenlignet med andre næringer. Arbeid for å bedre sikkerheten i næringene har derfor høy prioritet.

Med bakgrunn i tidligere forskning og utredninger samt situasjonen i næringene vil arbeidsgruppa peke på forskningsbehov som styrker kunnskapsgrunnlaget og etablering og utprøving av tiltak med evaluering av resultater.

Kunnskapsgrunnlaget må styrkes og fornyes når det gjelder valg at kritiske data som skal registreres i et register for skader og ulykker. Det er behov for kartlegging av ulike forhold som helse og arbeidsmiljøfaktorer blant ansatte, behov for verne- og helsetjeneste og kunnskap om ledelse, organisasjon og sikkerhetskultur. Det trengs ytterligere utvikling av arbeidsbekledning og redningsutstyr.

Av tiltak vil arbeidsgruppa spesielt nevne utvikling og utprøving av opplærings- og treningskonsepter som fremmer sikkerhetskultur, tiltak for reduksjon av ulykker og utprøving av organisasjonsmodeller for sikkerhetsarbeid.

- Programmet vil prioritere prosjekter med følgende innretning:
- Skape innsikt i sikkerhetskultur og holdninger til sikkerhet. Undersøke muligheter og barrierer for å ta i bruk forebyggende virkemidler.
- Samordning av ulykkesstatistikk for fiskeflåten og havbruk
- Strategier og virkemidler som stimulerer til systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid.
- Informasjon og opplæring om egenskaper ved båter og utstyr som har konsekvenser for sikkerhet.
- Analyser av årsaker til ulykker ved båter, utstyr, havneforhold mm, samt utprøving av skadeforebyggende tiltak, herunder arbeids- og redningsutstyr.

- Utvikle organisering av vernetjenesten og tiltak som kan styrke verneombudenes og arbeidsmiljøutvalgenes rolle i det forebyggende arbeidet
- Utvikle sikkerhetsstandard for konstruksjon av fôrflåter i havbruk.
- Utvikle av arbeidsmiljømessig gode metoder og utstyr innen skjelldyrking
- Kartlegge status for helse- miljø og sikkerhet i fiskeflåten og havbrukssektoren
- Undersøke sikkerhetskultur og holdninger til sikkerhet blant ansatte i fiskeri og havbruk.
- Utvikling av læremidler

Gjennom dette forskningsprogrammet er det et mål å styrke rekrutteringen til feltet. Arbeidsgruppen anbefaler å sette av midler til doktorgradsstipend eller post doktor stipend. Som et ledd i styrking av forskningsmiljøene går arbeidsgruppen også inn for å invitere nye forskningsmiljø til å søke om midler og å styrke eksisterende miljø.

Det er et mål i programmet at forskning og tiltak skjer i nær kontakt og samarbeid med næringene og med utdannings- og opplæringsinstitusjoner på området.

Bakgrunn

Arbeidet som fisker og ansatt i havbruk har mange positive sider. Det gir stor frihet og selvstendighet, det er et interessant og spennende arbeid og byr for mange på godt samarbeid og kameratskap. En omfattende helseundersøkelse fra 1985 viste at helsetilstanden blant fiskere var god sammenlignet med andre yrkesutøvere. Arbeidstakere i fiskeri og havbruk er likevel mer utsatt for ulykker enn i de fleste andre yrker. Arbeid for å sikre ansatte mot ulykker har derfor høy prioritet både i fiskeflåten og havbruksnæringen. Innsatsen har gitt resultater, og fra midten av 1990-tallet er risikoen for ulykker med dødelig utfall gått ned i fiskeflåten.

Det offentlige ansvaret for helse, miljø og sikkerhet i fiskeflåten og havbrukssektoren er delt på flere instanser. Sjøfartsloven gjelder for fiskeflåten mens Arbeidsmiljøloven gjelder for havbrukssektoren. Det er imidlertid flere likhetspunkter i lovgivningen og i den tilsynsfilosofi som praktiseres. Forskrifter for HMS i fiskeflåten er av forholdsvis ny dato og det er derfor av interesse og se hvilke konsekvenser denne har for arbeidsmiljøet. Sentralt i lovgivningen er arbeidsgivers ansvar for HMS og dermed for oppfølgingen av forebyggende tiltak.

Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond har for årene 2002 til 2004 avsatt midler til et forskningsprogram for helse, miljø og sikkerhet i fiskeflåten og havbrukssektoren. Midlene kanaliseres gjennom Norges forskningsråd som i oppdraget for utforming av programmet legger vekt på det forebyggende helse- og sikkerhetsarbeidet, utvikling av ulykkesstatistikk, klarlegging av årsaksforhold til ulykker, vurdering av tiltak, utvikling av arbeids- og redningsutstyr. Satsingen på programmet HMS i fiskeflåten og havbrukssektoren bygger på en lang forskningsinnsats hvor det daværende FTFI¹ og senere SINTEF Fiskeri og havbruk, står sentralt, men også andre miljø har bidratt. I de senere år har den systematiske forskningsinnsatsen på området vært mindre.

Dette programmet skal være framtidsrettet og må bygge på de forskningsresultater som er gjort. I takt med den teknologiske utviklingen innen sikkerhets- og redningsutstyr, skjerpede krav i lov og forskrift og nye læringsmuligheter er det behov for å styrke forskningsinnsatsen på feltet. Nye tilsynsregimer og HMS-forskrifter setter krav til løpende risikovurderinger, bedre opplæring og informasjon til arbeidstakere, organisering av vernetjenesten mv. Dette gir rom utprøving av tiltak og fortsatt utvikling av et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeide.

---

¹ Fiskeriteknologisk forskningsinstitut

Perspektiver og utfordringer

Fiskeri og havbruk er av stor betydning for verdiskapingen i landet i dag og det forventes en betydelig økning i framtida. En god status for helse, miljø og sikkerhet er en forutsetning for tilfredsstillende rekruttering til disse viktige næringene. For å opprettholde og styrke sysselsettingen i næringene, er det av stor betydning å sikre et arbeidsmiljø som minsker behovet for førtidspensjonering, får ned sykefraværet og ikke minst reduserer omfanget av skader og ulykker.

Arbeidet i næringene kan ofte være fysisk krevende og setter krav til oppmerksomhet og håndtering av flytende farkoster og annet teknisk utstyr. I særlig grad fiskeri, men også havbruk påvirkes av vær og vind, høy sjø og risikable farvann. Gjennom helhetlig analyse av det totale arbeidsmiljøet vil en kunne optimalisere forbedringer i forhold til arbeidsplassutforming, teknisk utstyr og personlig verneutstyr. Arbeidet er i mange tilfeller sesongbetont med store krav til innsats for å sikre tilstrekkelig inntjening og lønnsomhet. Mange må tåle ubekvem arbeidstid og lange arbeidsøkter. Særlig fiskere må leve med trange arbeidsforhold over lengre tid, og ofte utføre operasjoner med små risikomarginer. Holdninger til sikkerhet og sikkerhetskultur er områder med fortsatt forskningsbehov.

I havbruksnæringen skal man håndtere fôr- og arbeidsbåter, kraner og utstyr som alltid innebærer en sikkerhetsrisiko. Godt sjømannskap og god teknisk innsikt er viktig for å unngå skader og ulykker. Ferdsel i båter og på merder setter, i likhet med situasjonen for fiskere, krav til årvåkenhet og fokus på risiko. For ansatte i havbruk som jobber alene på merder etc er muligheter med god kommunikasjon til land en viktig sikkerhetsfaktor. Mange ansatte bor og arbeider om bord på flytende fôrflåter. Sikkerhet og arbeidsmiljø på slike installasjoner er lite vurdert og kartlagt. Det er i dag ingen standard som angir hvordan fôrflåter kan konstrueres for å oppfylle kommende krav til sikkerhet og arbeidsmiljø. Skjelldyrking er et vekstområde innen havbruksnæringen. Konesjonshaverne i skjelldyrking er ofte små virksomheter med lite kapital. Dette, sammen med en umoden teknologi, gjør at både utsetting av anlegg og innhøsting skjer på ulike måter, til dels improvisert med dårlig utstyr. Sikkerhet og arbeidsmiljø innen skjelldyrkingen er i liten grad kartlagt og vurdert.

Statistikk over skader og dødsulykker viser en betydelig høyere risiko i fiskeri og havbruk enn for andre næringer. Forebyggende innsats har vist resultater, og etter 1995 er ulykkestallene i fiskeflåten redusert, men fortsatt er risikoen forholdsvis høy. Dette gjelder både ulykker til sjøs og i havn. Det er viktig å finne fram til ulykkeshendelser som bør ha prioritet i det ulykkesforebyggende arbeidet. Det er i dag et problem at man i fiskeri og havbruk har ulike brukerinteresser, sitter med splittede ulykkesregistre og opererer med sprikende statistikker. Det eksisterer i dag en mangel på samordning av ulike datakilder mellom myndigheter, forsikringsselskaper, hjelpeorganisasjoner og forskningsmiljø. Det er et mål i dette programmet å skape en bedre samordning av ulike datakilder og –systemer, samt metoder for ulykkesrapportering.

Mange av dagens registre for registrering av ulykker og skader må ansees som foreldet både datateknisk og innholdsmessig (parametre) og er for lite tilpasset morgendagens ulike brukerbehov og –ønsker. Det må bli laget felles brukergrensesnitt slik at godkjente brukere kan legge inn data og få tilgang på utkjøring og behandling av data. Ulike hendelser og statistikker må også kunne gjøres tilgjengelige på internett.

Havbruk er en langt nyere næring i forhold til fiskerinæringen, men har også høy risiko når det gjelder alvorlig ulykker og tragiske forlis. Dette er en næring i vekst, og risiko for skader og ulykker for de involverte vil øke, hvis ikke tiltak blir satt inn.

Selv om fiskeflåten stadig fornyes og kvaliteten på sikkerhetsutstyr og arbeidsmiljø bedres, vil krav til personlig innsats, lønnsomhet og effektivitet fortsatt være høy. Dette vil stille nye utfordringer til HMS i fiskeflåten, men også i havbruksnæringen. Hensynet til økonomi, ytre reguleringer og driftsbetingelser utfordrer i mange tilfeller kravene til sikkerhet og arbeidsmiljø.

På dette grunnlag vil det fortsatt være viktig å overvåke utviklingen for helse, miljø og sikkerhet i fiske og havbruk. En god ulykkesstatistikk, kartlegging av arbeidsmiljøet og analyser av risiko for utvalgte arbeidsoperasjoner vil være et nødvendig grunnlag for å vurdere behovet for nye tiltak og forebyggende innsats. Utforming av nye tiltak krever ofte mer informasjon om ulykkesforløp enn det administrativ statistikk kan gi. Det vil derfor også være aktuelt å lage egne dybdeanalyser av visse ulykkesgrupper. I denne forbindelse kan også informasjon om nestenulykker og uønskede hendelser være av betydning for forståelse av risikoforhold.

I tråd med lover og regelverk innen HMS og den tilsynsfilosofi som nå etableres, er det viktig at arbeidsgiver tar et tydelig ansvar for arbeidsmiljøet og at arbeidsgiver kan vise til bedre dokumentasjon og systemer for å ivareta arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet. I forskningsprogrammet vil vi derfor også rette oppmerksomheten mot det systematiske HMS-arbeidet. Erfaringer fra offshorevirksomheten og fra landbasert virksomhet viser at det systematiske HMS-arbeidet gir resultater. Erfaringsoverføring mellom næringer kan her være av verdi, og har også da også skjedd.

Med bakgrunn i tidligere forskning og utredning samt situasjonen i næringene vil arbeidsgruppa peke på ulike forskningsbehov. Behovene ordnes her i to hovedgrupper, kunnskapsgrunnlag og tiltak:

Kunnskapsgrunnlag

- Identifisere kritiske data som skal registreres i et skade- og helseregister for fiskeri og havbruk. Registeret skal gi grunnlag for forskning som kan forklare årsaken til at uønskede hendelser skjer, og dermed bidra til å forebygge slike hendelser.
- Kartlegge helse og arbeidsmiljøfaktorer blant ansatte i fiskeri og havbruk.
- Identifisere fysiske og tekniske risikofaktorer for båter og anlegg, inklusive kaianlegg.

- Etablere krav til utvikling av arbeidsbekledning og redningsutstyr.
- Kunnskap om bedre ledelse og organisering av arbeidet i fiskeri og havbruk rettet mot faktorer som fremmer sikkerhetskultur.
- Skaffe erfaring med ulykkesforebyggende tiltak, herunder tiltak for 'mann overbord' redning.
- Kartlegge behov for en bedre verne- og helsetjeneste.
- Kunnskap om faktorer relatert til helse og miljø som fører til langvarig sykdom og uføretrygd.
- Kartlegge status for helse, miljø og sikkerhet i fiskeri- og havbruksnæringen.

Tiltak

- Etablere et skade- og helseregister for fiskeri og havbruk.
- Etablere og prøve ut organisasjonsmodeller for sikkerhetsarbeid i fiskeri og havbruk.
- Utføre forsøk med organisering av vernetjenesten.
- Forbedre og ta i bruk nye opplærings- og treningskonsepter som fremmer sikkerhetskultur.
- Utvikle og evaluere arbeidsbekledning og redningsutstyr for fiskeri og havbruk og evaluere eksisterende utstyr.

Programmets mål

Overordnede mål

Programmet vil utvikle kunnskap om fysiske, biologiske, kjemiske, psykososiale og organisatoriske forhold som påvirker helse og risiko for ulykker samt utvikle virkemidler i det helsefremmede, skade- og sykdomsforebyggende arbeidet. Programmet vil legge vekt på at det helsefremmende og forebyggende arbeidet sees i et livsløpsperspektiv.

Delmål

Gjennom programperioden vil programstyret styrke kvaliteten på forskning om HMS i fiskeflåten og havbrukssektoren gjennom å

- støtte prosjekter som kan bidra til å nå programmets hovedmål,
- skape økt interesse for forskning om HMS i forskningsmiljøene og skape kontakt mellom forskning og fiske- og havbruksnæringen,
- forbedre systemer for kartlegging og rapportering av ulykker i fiske og havbruk, inkludert havneulykker,
- skape økt innsikt i årsaker til ulykker og nestenulykker,
- styrke forskning om virkemidler som bidrar til reduksjon av ulykker,
- styrke forskning om sikkerhetskultur og holdninger til sikkerhet og hvordan holdninger kan påvirkes i konstruktiv retning,
- skape innsikt i hvordan det helsefremmende og forebyggende arbeidet best kan drives og utvikles,
- styrke opplæring innen beredskap, redning, vern og arbeidsmiljø,
- gi støtte til et doktorgradsstipend,
- gi støtte til publisering av internasjonale artikler og deltakelse på internasjonale konferanser og
- sikre god formidling av resultater til alle som arbeider i fiskeflåten og havbrukssektoren.

Prioriterte forskningstemaer

I perioden 2002 – 2004 vil programmet prioritere tema som kan øke kunnskapen om HMS i fiskeflåten og havbrukssektoren og prosjekter som tar i bruk virkemidler i det forebyggende arbeidet. Prioriterte forskningsområder er klarlegging av årsaksforhold til ulykker, vurdering av tiltak, utvikling av arbeids- og redningsutstyr, forebyggende helse- og sikkerhetsarbeid og opplæring.

Programmet vil prioritere prosjekter med følgende innretning:

- Skape innsikt i sikkerhetskultur og holdninger til sikkerhet. Undersøke muligheter og barrierer for å ta i bruk forebyggende virkemidler.
- Samordning av og utvikling av en bedre ulykkesstatistikk for fiskeflåten og havbruk
- Strategier og virkemidler som stimulerer til systematisk helse- miljø- og sikkerhetsarbeid.
- Undersøke sikkerhetskultur og holdninger til sikkerhet blant ansatte i fiskeri og havbruk.
- Utprøving og testing av tiltak og utstyr.
- Informasjon og opplæring om egenskaper ved båter, flåter annet og utstyr som har konsekvenser for sikkerhet.
- Analyser av årsaker til ulykker ved båter, utstyr, havneforhold mm, samt utprøving av skadeforebyggende tiltak, herunder arbeids- og redningsutstyr.
- Utvikle en bedre organisering av vernetjenesten og tiltak som kan styrke verneombudenes og arbeidsmiljøutvalgenes rolle i det forebyggende arbeidet
- Utvikle en sikkerhetsstandard for konstruksjon og operasjon av fôrflåter i havbruk.
- Utvikle sikkerhets- og arbeidsmiljømessig gode metoder og utstyr innen skjelldyrking.
- Kartlegge ny status for helse- miljø og sikkerhet i fiskeflåten og havbrukssektoren.
- Utvikling av bedre læremidler og nye kursopplegg i HMS.
- Studere ulike sammenhenger mellom arbeid, familie og fritid.

Programmets organisering og virkemidler

Rekruttering, kompetanse og fagutvikling

Det er et ganske begrenset antall aktive arbeidsmiljøforskere innen fiskeri og havbruk, noe som skyldes knappe ressurser. Gjennom dette forskningsprogrammet er det et mål å styrke rekrutteringen til forskning på feltet. Dette kan skje på flere måter: ved å avsette midler til en doktorgradsstipendiat eller post doktor stipend, skape interesse i flere forskningsmiljø som satser på arbeidsmiljøforskning og ved å styrke eksisterende miljø. Arbeidsgruppen ser det som en fordel at det bygges opp og vedlikeholdes kompetanse innen HMS i fiskeri og havbruk i minst to forskningsmiljø i landet. Det er viktig at aktuelle miljø har faglig kontakt og gjerne samarbeider om prosjekter. Arbeidsgruppen forutsetter forskningsmiljøene koordinerer sin virksomhet på området. En viss arbeidsdeling vil være en fordel for den faglige utviklingen innen feltet og utnytting av forskningsressursene. Det er viktig at forskningsmidler blir brukt i samsvar med behov i næringene. Arbeidsgruppen mener det må være en forutsetning at forskermiljø som søker midler fra programmet etablerer god kontakt med fiskeri- og havbruksnæringen.

Informasjon og opplæring utgjør en viktig del av den faglige oppgradering i næringene. Vi ser det derfor også som en fordel at det utvikles kontakt og samarbeid mellom forskningsmiljø og aktuelle opplæringsmiljø.

Programmet vil satse på forskningsmiljøer med erfaring fra forskning på helse, miljø, og sikkerhet, og som vil satse på langsiktig faglig utvikling og holde kontakt den internasjonale forskningsfronten.

Formidling

Formidling fra programmet har mange målgrupper. Her nevnes noen av de mest sentrale målgruppene:

Arbeidstaker-, nærings- og bransjeorganisasjoner

Sentrale myndigheter, inkludert departementene og arbeidsmiljømyndighetene (underliggende etater, tilsynsmyndigheter)

Utdanningsinstitusjoner

Bedriftshelsetjenesten

Helsevesenet

Utstyrproducenter

Forskningsmiljøer

Allmennheten

Koordinering med andre programmer

HMS i fiskeri og havbruk kan ha overlappende felter mot ulike programmer. Vi nevner her de mest sentrale programmene:

- Arbeid og helse (Medisin og helse) – muskel- og skjelettplager, forebyggende tiltak,
- Helse og samfunn (Medisin og helse) – psykososiale miljøfaktorer, virkemidler i det helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeidet og
- Velferdsprogrammet (Kultur og samfunn) – trygdeforskning, sykefravær.

Virkemidler og arbeidsform

Søknadsbehandling

Arbeidsgruppen anbefaler at det satses på spesielt inviterte miljøer til å utføre forsknings- og utviklingsoppgaver. Programstyret avgjør hvilke miljø som skal kontaktes. Arbeidsgruppen ser det imidlertid som en fordel at det satses på miljø som kan ta ansvar for langsiktig kompetanseutvikling og med en infrastruktur som kan sikre faglig kontinuitet. I tillegg til SINTEF-miljøene ser arbeidsgruppen det i første omgang som aktuelt å trekke inn Rogalandforskning. Det bør også vurderes å satse på et universitets- og/eller høyskolemiljø.

Arbeidsgruppen anbefaler at det settes av midler til konferanser og kontaktmøter i programstyrets regi.

Støtteformer

Prosjektstøtte gis i form av rundsumbevilgninger som omfatter lønnsmidler, driftsmidler, utstyr mm. Det settes av midler til dekning av et dr. grads stipend eventuelt post doktor stipend. Arbeidsgruppen mener det bør gis mulighet for støtte til utvikling av faglig nettverk mellom aktuelle forskningsmiljø og at det settes av midler til kontaktvirksomhet mellom forskningsmiljø, undervisningsmiljø og næringene. For å stimulere til skriving av artikler, vil programmet kunne gi økonomisk støtte til internasjonal publisering.

Kvalitetssikring

- Programmet vil særlig legge vekt på følgende aspekter ved søknadsvurderinger:
- Originalitet og nyhetsverdi
- Spesifikke problemstillinger, spesifikke hypoteser eller spørsmål
- Presis beskrivelse av design og metoder
- Publisering i tidsskrifter
- Generaliserbarhet

- Planer for kunnskapsspredning og kontakt mot arbeidsplassene
- Forskersamlinger, rådgivning mm

Tidsplan og finansiering

Programperioden for HMS i fiskeflåten er fra 2002 – 2004. Eventuell videreføring av programmet etter denne perioden avgjøres av NFR og organisasjonene innen fiskeri og havbruk.

Det er for programperioden avsatt kr 8,5 mill². Midlene kommer i sin helhet fra næringen selv, som næringens egenandel. Arbeidsgruppen mener at staten bør prioritere forskningsmidler til dette området. For å dekke aktuelle forskningsbehov bør det skaffes til veie midler for minst en nye periode, fra 2005 til 2007 med nær samme omfang som for inneværende periode.

---

² Det er allerede avsatt midler til prosjektet 'Fiskebåten som arbeidsplass' ved SINTEF fiskeri og havbruk.